

Toetsing Wet Natuurbescherming

Dassenonderzoek N324 Nederasselt

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Provincie Gelderland
B. Wardenier
Markt 11
6811 CG Arnhem

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	200256
Datum:	14-07-2020
Projectleider:	J. Hakkens
Opgesteld:	B. Haamberg
Gecontroleerd:	M. Leenen
Status:	Definitief
Versie:	2

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Natuurwetgeving	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Bescherming van soorten	11
4	Methode	12
4.1	Bureauonderzoek	12
4.2	Veldonderzoek	12
5	Beschermde soorten	14
5.1	Das	14
5.1.1	Voorkomen en functie	14
5.1.2	Effecten en ontheffing	25
5.1.3	Maatregelen	27
6	Conclusie	28
6.1	Soortenbescherming	28
6.2	Uitvoerbaarheid van de plannen	29
6.3	Geldigheid onderzoek	29
	Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving	31
	Bijlage 2	36
	Bijlage 3	37

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De provincie Gelderland is voornemens groot onderhoud uit te voeren aan de N324 tussen Nijmegen en Nederasselt. Ter hoogte van de dorpskern van Nederasselt is tijdens een verkennend veldbezoek een dassenburcht aangetroffen. Afbeelding 1 toont de ligging van de N324 tussen hectometerpaal hierna “hmp” 3.0 en 10.3

Nader, gericht veldonderzoek is noodzakelijk om aan te tonen, dan wel uit te sluiten of de aangetroffen dassenburcht bewoond is en welke de betreffende functie de burcht heeft. Uit het onderzoek komt naar voren of de voorgenomen ontwikkelingen consequenties hebben voor de aanwezige beschermde natuurwaarden in het kader van de Wet natuurbescherming en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

N324 Nijmegen - Nederasselt hmp 3.0 & 10.3

Traject N324: Gehele Traject

Ecoloog: B. Haarnberg Projectnummer: 200256 Datum: 29-06-2020

Afbeelding 1. Traject N324 tussen Nijmegen en Nederasselt.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

De omgeving rond Nederasselt bestaat uit een vrij open landschap dat wordt gekenmerkt door landbouwgronden, afgewisseld met bosjes. Het grondgebruik kent een afwisseling in graslanden en bouwland. Plaatselijk zijn kleine boselementen, welke verbonden worden door landschapselementen in de vorm van singels of houtwallen aanwezig. Enkele honderden meters ten zuidwesten van het dorp stroomt de rivier de Maas welke tevens de provinciegrens vormt tussen Gelderland en Noord-Brabant.

Het onderzochte gebied omvat de N324 en de aangrenzende bermen tussen hmp 9,5 & 9.9. Daarnaast is de bestaande akker ook meegenomen in het onderzoek. Het onderzoeksgebied grenst direct aan de westelijke komgrens van Nederasselt. De woningen, gelegen aan het Kerklaantje beschikken allemaal over diepe achtertuinen die doorlopen tot aan het talud van de N324. De betreffende tuinen worden gescheiden van het talud van de weg door een vrij diepe (doorgaans droogstaande sloot). In het talud van deze sloot is een vrij grote dassenburcht aanwezig met minimaal 10 zichtbare pijpen. De omgeving rond de dassenburcht bestaat uit opgaande beplanting met braamstruweel in de achtertuinen van de aan het Kerklaantje gelegen woningen en grazige vegetatie welke aanwezig is op het talud van de N324. De achtertuinen van het gebied kennen een gevarieerde vegetatie, met struweelvormers waaronder hazelaar, braam, framboos, vlier en andere besdragende struiken. Ten zuiden van de dorpskern, aan de oostzijde van de N324 is een akker aanwezig. Ter hoogte van deze akker is een dassenwissel aangetroffen. Aan de westzijde van de N324 vindt boomteelt plaats. Afbeelding 2 toont de ligging van het onderzoeksgebied. Afbeelding 3 toont een impressie van de dassenburcht in het onderzoeksgebied. Afbeelding 4 toont een overzichtsfoto van de burcht. Deze is vergroot opgenomen in bijlage 3.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Aan de N324 tussen Nijmegen en Grave vinden verschillende werkzaamheden plaats. Naast het voorgenomen groot onderhoud, waarbij het asfalt wordt vervangen vinden ook verschillende reconstructiewerkzaamheden plaats op verschillende kruisingen. Een andere, belangrijke ontwikkeling betreft het verleggen van een fietspad. Ter hoogte van de aanwezige dassenburcht vinden een deel van deze werkzaamheden plaats aan de westzijde van weg. Aan de oostzijde, waar de dassenburcht gelegen is, vinden behoudens het plaatsen van een raster en de realisatie van dassentunnel geen werkzaamheden plaats. De realisatie van de dassentunnel is na afronding van het vooronderzoek reeds in het ontwerp meegenomen. Voor de realisatie van de tunnel of het plaatsen van het raster is het niet noodzakelijk beplanting te kappen. Afbeelding 5 toont de verbeelding van de voorgenomen ontwikkeling. De start van de werkzaamheden staan gepland voor het voorjaar van 2021 en kennen een doorlooptijd tot het einde van 2021. Een grotere weergave van de voorgenomen ontwikkeling is opgenomen in de meegeleverde bijlagen.

N324 Nijmegen - Nederasselt hmp 9.5 & 9.9

Traject N324: Onderzoeksgebied

Ecoloog: B. Haarnberg Projectnummer: 200256 Datum: 29-06-2020

Afbeelding 2. Ligging onderzoeksgebied N324 Nijmegen – Nederasselt tussen hmp 9,5 & 9,9.

Afbeelding 3. Impressie van de dassenburcht in het onderzoeksgebied tussen half maart en half mei 2020. Van links naar rechts en van boven naar onder: Foto 1 en 2 latrine en verse graafsporen (maart 2020). Foto 3 één van de ingangen van de burcht met daarvoor verse prenten (maart 2020). Foto 5 vooraanzijde van de burcht met volop verse sporen (25 maart 2020). Foto 6 foto van dezelfde locatie, genomen onder een iets andere hoek op 27 mei 2020.

3 Natuurwetgeving

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het onderzoeksgebied; de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen onderzoeksgebied

De wet Natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

4 Methode

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en gericht onderzoek naar das.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie;

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer), en veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het onderzoeksgebied

4.2 Veldonderzoek

Op basis van aantal veldbezoeken is de betreffende dassenburcht bezocht om te achterhalen of deze bewoond is en welke functie de burcht voor de das vervult. Het onderzoek is uitgevoerd door B. Haamberg, ecologisch adviseur bij Eelerwoude. (zie kader – ecologisch deskundige). In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Tabel 1. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Onderzoeker	Weersomstandigheden
11-03-2020	Dassenonderzoek Sporen	B. Haamberg	10 °C, droog, zwaar bewolkt, windkracht 3 Bft
25-03-2020	Dassenonderzoek Sporen	B. Haamberg	11 °C, droog, onbewolkt, windkracht 3 Bft
14-05-2020	Dassenonderzoek Sporen	B. Haamberg	10 °C, droog, onbewolkt, windkracht 3 Bft
28-05-2020	Dassenonderzoek Sporen	B. Haamberg	23 °C, droog, onbewolkt, windkracht 3 Bft
11-03-25-03-2020	Dassenonderzoek Cameravallen	B. Haamberg	
14-05-2020-28-05-2020	Dassenonderzoek Cameravallen	B. Haamberg	

Das

Bij de uitvoering van het onderzoek is gewerkt conform de uitgangspunten als opgesteld in het kennisdocument “das” versie 1.0 daterend uit Juli 2017 van het kenniscentrum BIJ12, (BIJ12, 2017). Het onderzoek is uitgevoerd na de uitkomsten van een verkennend onderzoek, uitgevoerd door Royal Haskoning DHV in Januari 2020. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat ter hoogte van hectometer paal 9.65 aan de oostzijde van de N324 een bestaande dassenburcht aanwezig is.

De gekozen onderzoeksopzet bestaat uit sporenonderzoek rondom de burchtlocatie en ruimere omgeving, alsmede het plaatsen van een aantal cameravallen. Voor dit onderzoek zijn gedurende de periode maart-mei vier cameravallen geplaatst rondom de burchtlocatie die gedurende een periode van 14 dagen gegevens hebben verzameld. Tijdens het halen en brengen van de cameravallen heeft sporenonderzoek plaatsgevonden dat zich heeft gericht op aanwijzingen die kunnen duiden op het voorkomen van de das en het gebruik van het leefgebied (foerageergebied) voor de das.

Met de gekozen onderzoeksopzet is getracht een drietal onderzoeksvragen te beantwoorden deze worden hieronder uiteengezet.

- Is de bestaande dassenburcht bewoond?
- Indien bewoond, wat is de functie van de dassenburcht?
- Welke gebieden maken onderdeel uit van de functionele leefomgeving (foerageergebieden en migratieroutes) van de soort ?

Het beantwoorden van de bovenstaande vragen kan inzicht geven of er sprake is van overtreding van één van de verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen das, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Das

5.1.1 Voorkomen en functie

De das (*Meles meles*) is een zoogdier met een relatief kleine kop, een dikke korte nek, een lang wigvormig lijf en een korte staart. Hij heeft krachtige poten en lange nagels. De witte kop van de das heeft twee zwarte strepen. De haren op zijn rug zijn grijs. De poten en de buik zijn zwart. De vacht bestaat uit een dubbele laag. De onderste laag bestaat uit donshaar en de bovenste laag uit stugge rechte haren.

De das leeft in gebieden die bestaan uit een combinatie van diverse biotooptypen. Vaak zijn dit zowel hooggelegen als laaggelegen gronden die op korte afstand van elkaar liggen, in meestal kleinschalige akker- en weidelandschappen met voldoende bosjes, houtwallen, singels en heggen. Die kunnen als beschutting en geleiding dienen. Dassen worden met name in het oosten van Nederland aangetroffen, in kleinschalig cultuurlandschap. De burcht van een das ligt vaak op een steile helling, maar ook op flauwe hellingen en op grondbulten. De burcht ligt vaak in een bosrand of in een houtwal of singel, in de buurt van gras- of akkerland.

Sporenonderzoek

Tijdens het veldonderzoek zijn zowel in maart, als in mei 2020 verse sporen van de das aangetroffen. De sporen bestonden uit verse prenten, recent bezochte latrines en graafputjes. Graafputjes zijn langs de gehele oostzijde van het talud van de N324 waargenomen met een duidelijke toename van het aantal graafputjes rond de bestaande burchtlocatie. Gedurende de periode maart – mei 2020 namen de graafactiviteiten rond de burcht ook behoorlijk toe (zie foto's op pagina 8 & 9).

Waarnemingen van de das in maart 2020 op cameravallen

De das is in de maand maart op in totaliteit drie van de vier aanwezige cameravallen vastgesteld. Op camera 3 die ten noorden van de burcht is geplaatst zijn gedurende twee weken geen dassen op de camera vastgesteld. Op 11 maart 2020 zijn twee individuen tegelijkertijd rondom de burcht vastgesteld. Daarnaast zijn foeragerende dieren waargenomen langs het talud van de N324 ter hoogte van cameravallen 2 en 4. Gedurende de gehele periode dat de cameravallen gehangen hebben op locatie is de soort vastgesteld. De burchtlocatie met de locaties waar de cameravallen hebben gehangen is weergegeven in afbeelding 6.

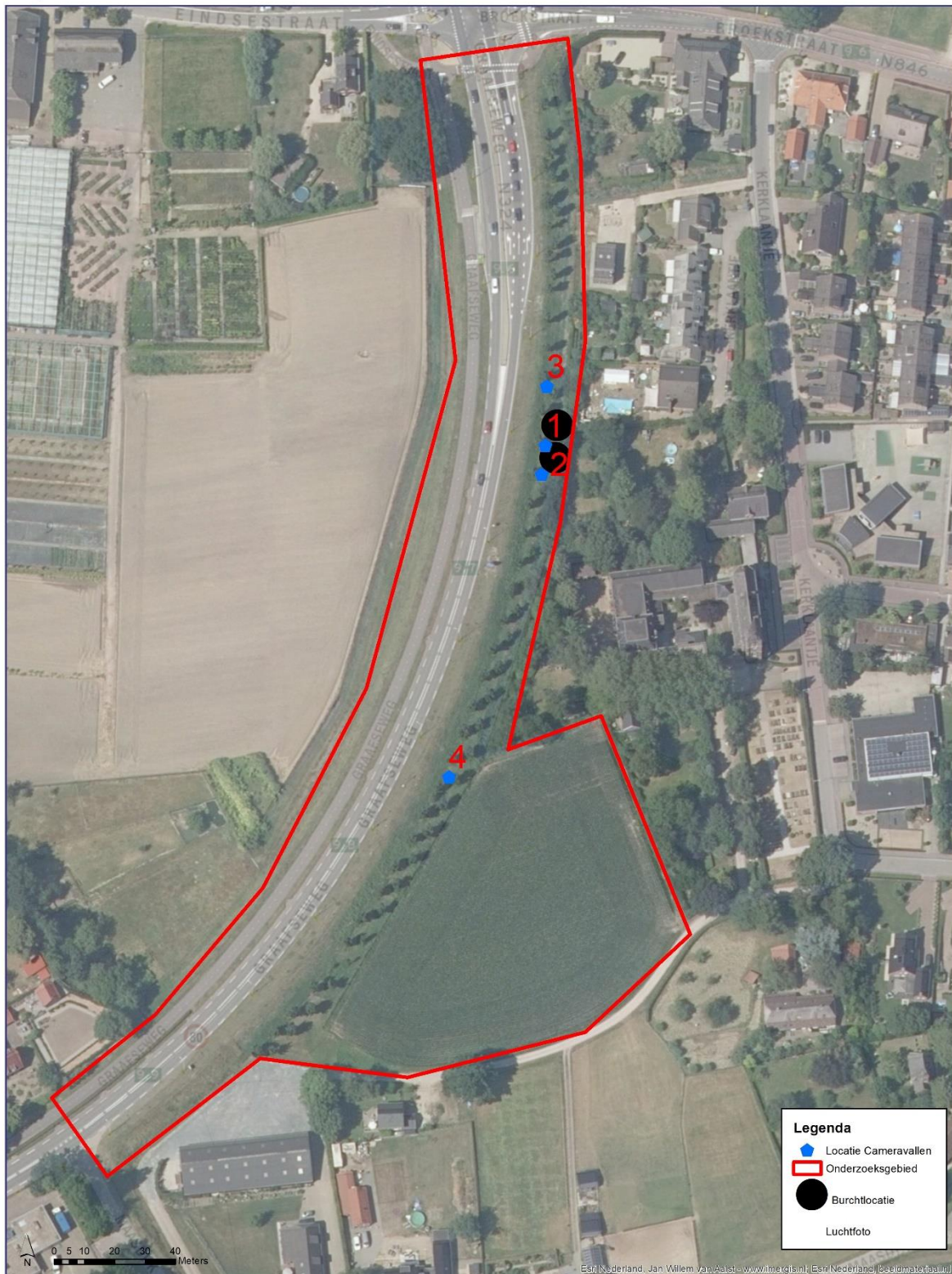
N324 Nijmegen - Nederasselt hmp 9.5 & 9.9

Traject N324: Dassenburcht met locaties cameravallen

Ecoloog: B. Haarnberg

Projectnummer: 200256

Datum: 29-06-2020

Afbeelding 6 locatie dassenburcht (in zwart) met posities van de cameravallen in de periode maart – mei 2020. De cameravallen zijn genummerd van 1 tot 4.

EW4

53°F 11°C

03-11-2020 19:56:26

EW4

53°F 11°C

03-11-2020 20:21:20

Afbeelding 7. Dassenwaarnemingen tussen 9-25 maart 2020 rond de burcht. De eerste vijf afbeeldingen tonen activiteiten van de das rondom de burcht. De laatste twee afbeeldingen tonen een foeragerende en zich verplaatsende das waargenomen ter hoogte van cameraval 2.

Waarnemingen van de das in mei 2020

Tijdens het veldbezoek in mei is de soort eveneens op drie van de vier cameravallen vastgesteld. Op cameraval 3 zijn geen dassen waargenomen. De soort is veelvuldig in de directe nabijheid van de burcht waargenomen. Waarnemingen van foeragerende exemplaren zijn voornamelijk ten zuiden van de burchtlocatie vastgelegd. De berm ten noorden van de burcht lijkt minder in trek bij de das. Hier zijn zowel in maart – als in mei geen waarnemingen verricht.

EW3

60°F 15°C

01-05-2015 09:46:26

EW4

35°F 1°C

05-16-2020 03:10:07

*Afbeelding 8. Enkele afbeeldingen van waarnemingen van de das in de periode mei 2020. De betreffende foto's zijn genomen rondom de burchtlocatie voor camera's 1 & 2. (*Afbeelding met de datum 01-05-2015 beschikt over de verkeerde tijdsaanduiding, dit moet mei 2020 zijn)*

Verblijfplaats

De burchtlocatie is zowel in maart als in mei 2020 goed belopen aangetroffen. Uit de hoeveelheid verse sporen en beelden van de verschillende cameravallen blijkt dat de burcht gedurende de gehele periode bewoond is door minimaal twee verschillende individuen. Hoewel niet expliciet vastgesteld is het mogelijk dat de burcht wordt gebruikt als voortplantingslocatie, waar de jongen worden geboren. De burcht bevindt zich in het talud van de afwateringsloot aan de oostzijde (tuinzijde) van de sloot. Hier bevinden zich de ingangen naar de burcht. Gelet op de ligging van de pijpen bevindt de burcht zich dus op privéterrein. De omvang van het gangenstelsel is vanaf het openbaar toegankelijke gebied lastig te bepalen omdat tijdens het onderzoek de betreffende tuinen niet zijn betreden. Afbeelding 9 toont de ligging van de burcht in detail.

Functionele leefomgeving

De burcht en foerageergebied vormen samen de functionele leefomgeving van de das. Foerageren doet de das voornamelijk langs het oostelijke talud van de N324, rondom de burchtlocatie, de aangrenzende tuinen en verder zuidelijk gelegen gronden waaronder de akker ten zuiden gelegen van de kerk. Op al deze locaties zijn sporen waargenomen die duiden op de aanwezigheid van de das. Het talud ten noorden van de burcht aan de oostzijde van de N324 wordt niet of nauwelijks gebruikt door de soort om te foerageren. Ten zuiden van de burcht is een wissel die duidt op het oversteken van de N324 door de das. Deze wissel is aanwezig ter hoogte van hectometerpaal 9.8. Aan de westzijde van de N324 zijn geen sporen waargenomen die duiden op foerageren door de das. Gelet op de toestand van de wissel wordt deze wel regelmatig gebruikt door de das en mogelijk ook door andere soorten.

Afbeelding 10 toont de burchtlocatie met in oranje foerageergebied waar sporen van de das zijn waargenomen tijdens de onderzoeksperiode in maart – mei 2020. De aangetroffen sporen bestaan hier uit latrines, prenten en graafputjes. Daarnaast is in blauw, potentieel foerageergebied aangemerkt. Dit bevindt zich voor een groot gedeelte buiten het onderzoeksgebied, maar is wel potentieel geschikt door de aanwezigheid van opgaande beplanting, bemest gras- of bouwland.

N324 Nijmegen - Nederasselt hmp 9.5 & 9.9

Traject N324: Burchtlocatie detail

Ecoloog: B. Haarnberg

Projectnummer: 200256

Datum: 29-06-2020

Afbeelding 9. Detailopname van de dassenburcht, de twee zwarte stippen indiceren de aanwezige pijpen (ca 10 in totaal, de noordelijke stip heeft het hoogste aantal pijpen de zuidelijke stip betreft 1 tot 3 gangen. Deze liggen enkele meters (maximaal 10 meter) uit elkaar.

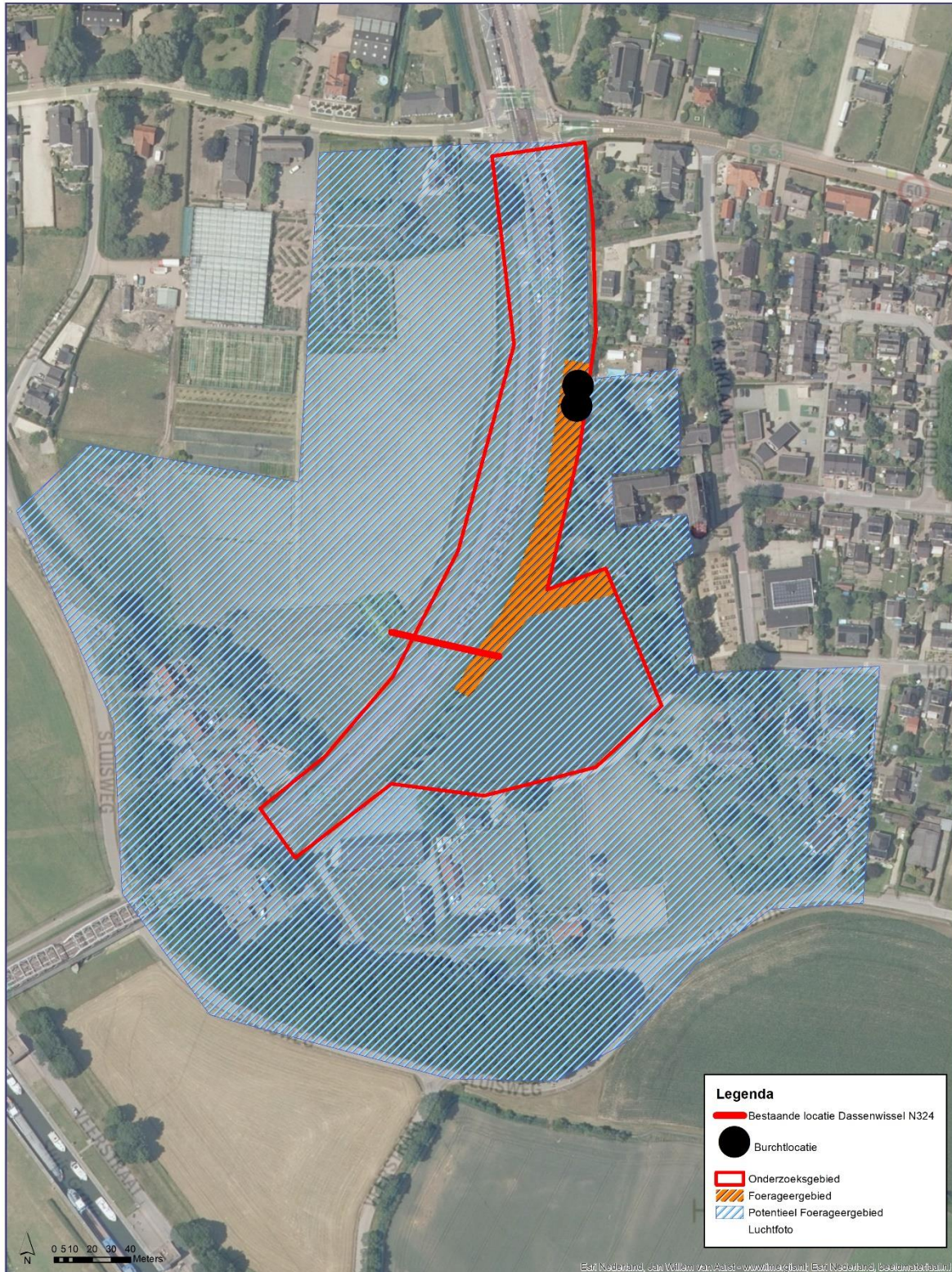
N324 Nijmegen - Nederasselt hmp 9.5 & 9.9

Traject N324: Burchtlocatie en functionele leefomgeving das

Ecoloog: B. Haarnberg

Projectnummer: 200256

Datum: 29-06-2020

Afbeelding 10. Burchtlocatie van de das met foerageergebied waarin veelvuldig sporen zijn waargenomen (oranje gearceerd) en potentieel geschikt foerageergebied (lichtblauw gearceerd) De bestaande dassenwissel is rood gearceerd over de N324.

5.1.2 Effecten en ontheffing

De vaste rust- en verblijfplaatsen van de das zijn beschermd. Bij het aantasten van de vaste rust- en verblijfplaats is een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk.

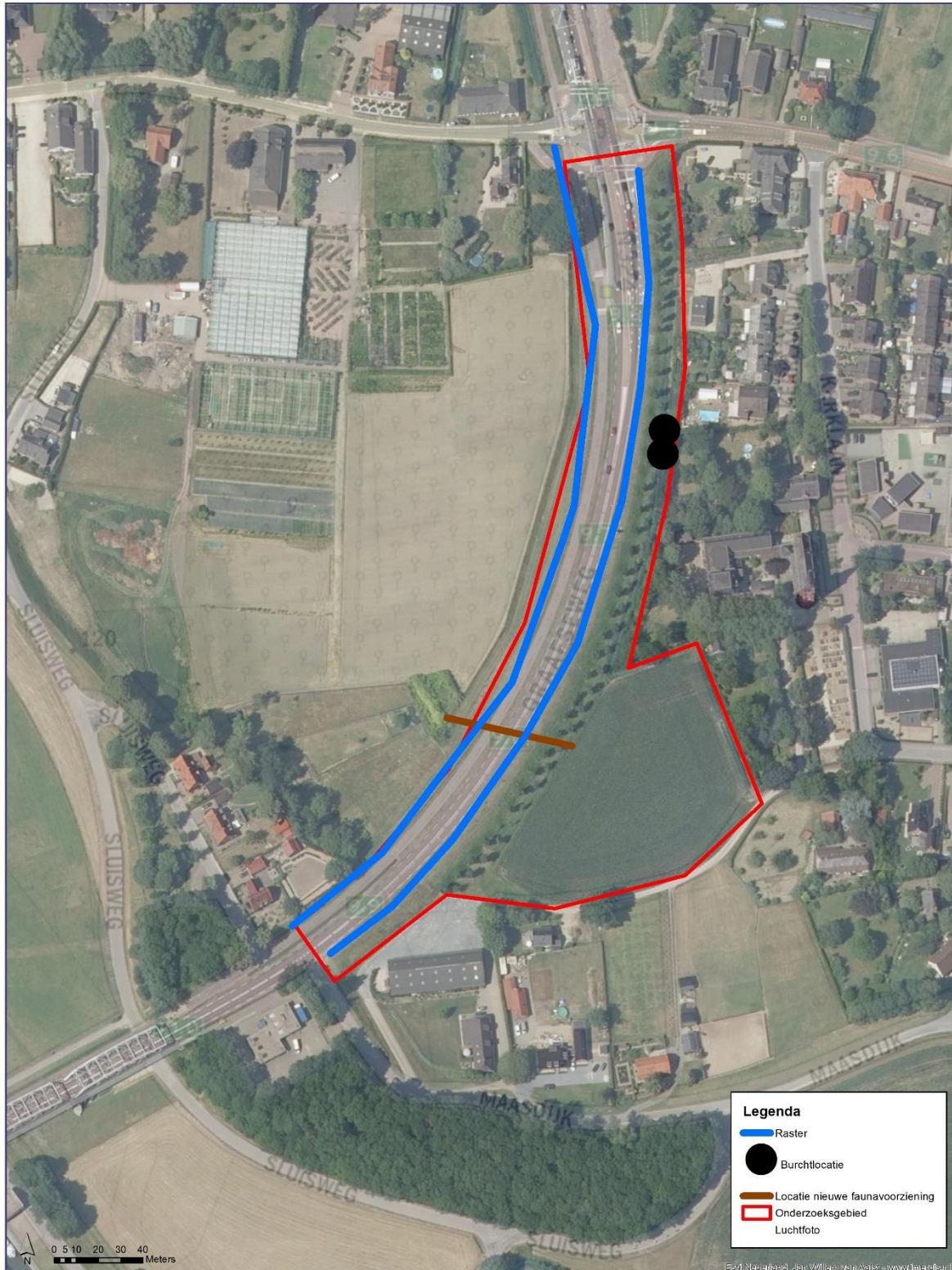
Negatieve effecten op de functionaliteit van de bewoonde dassenburcht kunnen redelijkerwijs worden uitgesloten. Aan de oostzijde van de N324 vinden geen werkzaamheden plaats die het talud of de burcht aan kunnen tasten. De ingang tot de burcht bevindt zich op circa 15-18 meter van rand van het asfalt van de N324. De betreffende burcht, inclusief alle foerageermogelijkheden aan de oostkant van de N324 blijven behouden. Als gevolg van de ontwikkeling wordt de weg aan de westzijde van de N324 verbreedt. Hier wordt een vrijliggend fietspad gerealiseerd. Als gevolg van deze ontwikkeling wordt de barrière werking die de N324 voor de das vormt vergroot. Maatregelen zijn noodzakelijk om de westzijde van de N324 voor de das bereikbaar te houden. Dit kan worden bewerkstelligd door het realiseren van een faunapassage. Deze zal worden gerealiseerd op de locatie van de bestaande dassenwissel. Om de das naar de faunapassage te geleiden worden beide zijden van de N324 uitgerasterd. Afbeelding 11 toont de voorgestelde locatie voor de te realiseren faunavoorziening, alsmede het (globale) deel van de N324 dat dient te worden uitgerasterd.

Tijdelijke, negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden, bestaande uit trillingen, optische verstoring en verstoring door verlichting kunnen eveneens redelijkerwijs worden uitgesloten. De burcht bevindt zich langs een drukke provinciale weg waar met grote regelmaat zwaar verkeer langsrijdt dat mogelijk trillingen kan veroorzaken. Optische verstoring en verstoring door verlichting als gevolg van de werkzaamheden kunnen worden voorkomen door maatregelen te nemen welke worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

N324 Nijmegen - Nederasselt hmp 9.5 & 9.9

Traject N324: Locatie nieuwe faunavoorziening

Ecoloog: B. Haarnberg Projectnummer: 200256 Datum: 29-06-2020

Afbeelding 11. Locatie nieuwe faunavoorziening ter hoogte van hmp 9.8 in bruin weergeven en de globale ligging van het uite rasteren gebied in blauw weergeven.

5.1.3 Maatregelen

De maatregelen bestaan (op hoofdlijnen) ten aanzien van de te ontwerpen faunavoorziening:

- De te realiseren faunavoorziening wordt bij voorkeur aan de onderzijde van het talud gerealiseerd, uit het onderzoek is gebleken dat de das hier veel foerageert en daardoor de voorziening snel in gebruik zal nemen;
- De betreffende voorziening dient boven de grondwaterspiegel te worden gerealiseerd zodat wordt voorkomen dat deze vol loopt met water;
- De minimale doorgang voor de das betreft een buis van 300 mm;
- De weg dient aan weerszijden van de N324 te worden uitgerasterd zodat geleiding naar de faunavoorziening ontstaat;
- Betreffende raster dient voorafgaand aan het plaatsen van de voorziening te worden gerealiseerd, heeft een hoogte van minimaal 1 meter bovengronds en een ingegraven onderkant tussen de 20 en 40 centimeter met daaraan een hoek welke horizontaal is ingegraven met een lengte van minimaal 30 cm;
- In het aan te brengen raster zijn ontsnappingsluiken voor de das aanwezig mocht deze onverhoopt op de weg belanden deze dienen gemarkeerd te worden zodat zij tijdens maaiwerkzaamheden niet vernield worden;
- Een toegangspoort voor maaiwerkzaamheden dient te zijn voorzien van een onderdorpel zodat wordt voorkomen dat de das zich hier onder door graaft.

Ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden gelden onderstaande punten:

- Werkzaamheden ter hoogte van de dassenburcht worden overdag uitgevoerd na zonsopkomst en voor zonsondergang;
- De te realiseren faunavoorziening wordt van de westzijde naar de oostzijde van de N324 geperst zodat betreding met zwaar materieel wordt voorkomen;
- De dassenwerende rasters worden gedurende de dag geplaatst, waarbij geen zwaar materieel wordt toegepast.

Betreffende punten dienen in het ecologisch werkprotocol nader te worden uitgewerkt.

6 Conclusie

Op basis van het onderzoek naar de das worden de volgende conclusies getrokken.

6.1 Soortenbescherming

Uit het soortgericht onderzoek naar het functioneren van de aangetroffen dassenburcht is naar voren gekomen dat de betreffende burchtlocatie gedurende de gehele onderzoeksperiode is bewoond. Daarnaast is het aannemelijk dat de burcht ook als voortplantingslocatie door de das wordt gebruikt. Als foerageergebied gebruikt de soort vooral het talud aan de oostzijde van de N324, aangrenzende tuinen en verder zuidelijk gelegen terreinen. De soort steekt naar verwachting ook de N324 over richting de westzijde. Negatieve effecten op de verblijfplaats of het functioneren hiervan zijn niet te verwachten omdat betreffende verblijfplaats gehandhaafd blijft. Ook het foerageergebied aan de gehele oostzijde van de N324 blijft behouden. Doordat er sprake is van een vergroting van de barrièrewerking is het noodzakelijk om een dassenpassage te realiseren ter hoogte van de bestaande wissel. Hierdoor kunnen foerageergebieden die aan de westzijde van de N324 bevinden voldoende bereikbaar blijven voor de soort.

Tijdelijke, negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden, bestaande uit trillingen, optische verstoring en verstoring door verlichting kunnen worden uitgesloten mits maatregelen genomen worden die dienen te worden uitgewerkt in een op te stellen ecologisch werkprotocol. De maatregelen bestaan (op hoofdlijnen) uit de onderstaande punten:

- Werkzaamheden rond de dassenburcht bij hmp 9.65 worden zo veel overdag uitgevoerd na zonsopkomt en voor zonsondergang;
- De te realiseren faunavoorziening wordt van de westzijde naar de oostzijde van de N324 geperst zodat betreding met zwaar materieel wordt voorkomen;
- De dassenwerende rasters worden gedurende de dag geplaatst, waarbij geen zwaar materieel wordt toegepast.

6.2 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten, onderdeel soortenbescherming, aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

6.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegde gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoekgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

Possen, B.H.J.M, (2020). *Quicksan natuur wet- & regelgeving N324*. Royal Haskoning D.H.V., Nijmegen.

Soorten:

Bij12 (2017). Kennisdocument Das Meles meles. Bij12, versie 1.0, Utrecht.

Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd ¹.
3. Beschermingsregime “andere soorten”
Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

Een vrijstelling geldt;

Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);

Een ontheffing is verkregen.

¹ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern ¹

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1: Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernieren.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime (Zie kader – Staat van instandhouding). Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de ‘Generieke’ of ‘Gebiedsgerichte aanpak’. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

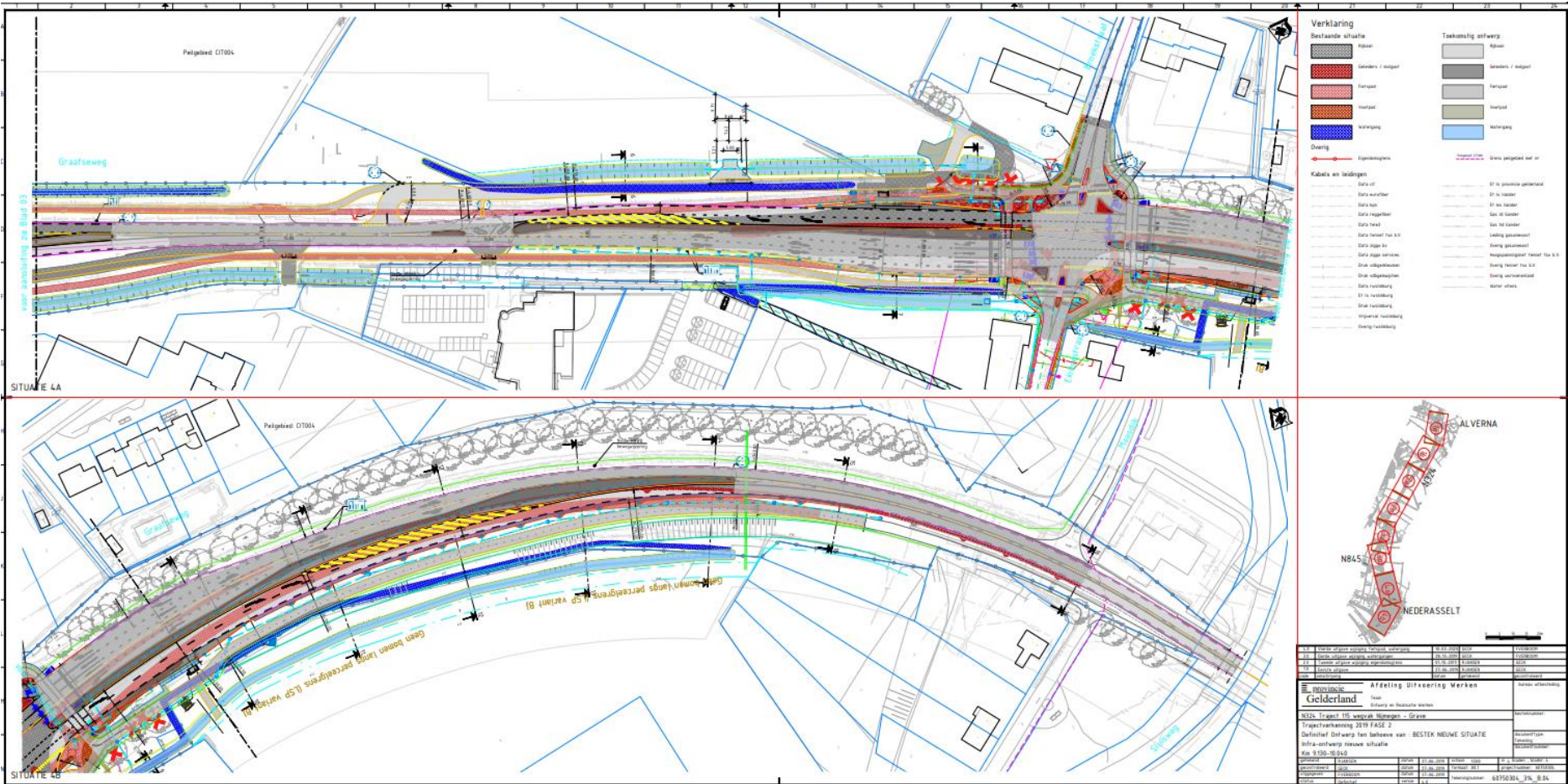
Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Bijlage 2

Bijlage 3

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl